

2. Demografické charakteristiky

2.1. Věková struktura

Velikost populace všech vybraných států je zhruba srovnatelná, střední stav obyvatel těchto států se v roce 2003 pohyboval mezi 5,4 až 10,3 milióny obyvatel. Rozložení obyvatelstva podle hlavních věkových skupin ukázalo, s výjimkou Slovenska, blízkost podílů osob ve věku 0-14 let a ve věku 65 let a více v jednotlivých zemích. Nejvyšší podíly obyvatel jak ve věku 0-14 let, tak i ve věku 65 let a více, se nacházely ve Švédsku. Vyšší podíl obyvatelstva 65-ti letého a staršího ve Švédsku byl také dán tím, že tato populace nebyla zasažena 1. světovou válkou. Na vyšším podílu dětské složky obyvatelstva Švédska se podílel růst plodnosti v 80. letech 20. století. Nejmladší věkovou strukturou se vyznačovalo Slovensko, vyšší podíl dětské složky byl doplněn i nižším podílem obyvatel ve věku 65 let a více. Nejnižší podíl obyvatel ve věku 0-14 let byl zaznamenán v České republice a je důsledkem rychlého a intenzivního poklesu úrovně plodnosti v 90. letech minulého století.

Tab. 1 Rozložení obyvatelstva podle hlavních věkových skupin v roce 2003

Země	Střední stav obyvatel	Podíl věkových skupin (%)			Index	
		0-14	15-64	65+	stáří	ekonomické závislosti
Česká republika	10207362	15,4	70,7	13,9	90,4	41,5
Maďarsko	10129552	16,0	68,6	15,4	96,5	45,8
Rakousko	8117754	16,4	68,1	15,5	94,3	46,9
Slovensko	5379607	17,8	70,7	11,5	64,4	41,5
Švédsko	8958229	17,9	64,9	17,2	95,8	54,0

Vybrané státy příliš nediferencoval ani průměrný věk podle pohlaví, vyjma Slovenska, kde zaznamenané hodnoty průměrných věků byly nejméně o 2 roky nižší než u zbývajících států. Věkový medián, který není ovlivněn extrémními hodnotami, více diferencuje jednotlivé země. U mužů je zřetelné rozdělení „východ-západ“, u žen se s nejvyššími hodnotami mediánu vyčlenilo Maďarsko se Švédskem.

Tab. 2 Průměrný věk a medián obyvatelstva v roce 2003

Země	Průměrný věk		Medián	
	muži	ženy	muži	ženy
Česká republika	37,8	41,0	35,6	39,1
Maďarsko	37,6	41,7	35,1	40,7
Rakousko	38,4	41,8	37,0	39,6
Slovensko	35,1	38,2	32,0	35,7
Švédsko	39,4	41,9	37,7	40,0

Ve věkové struktuře obyvatelstva 15-ti letého a staršího podle rodinného stavu se odrážejí dlouhodobé trendy sňatečnosti, rozvodovosti a úmrtnosti. Pro všechny vybrané státy platilo, že podíl ženatých mužů byl vyšší než podíl vdaných žen, a to v důsledku častějších opakovaných sňatků právě mužů. Opačná situace byla u rozvedených osob, kde byl zjištěn vyšší podíl rozvedených žen než mužů. Podíl ovdovělých žen je primárně vyšší než mužů vzhledem k delší naději dožití žen.

Vysoký podíl svobodných mužů a žen ve Švédsku dokládá nízkou úroveň sňatečnosti po delší období, a byl doplněn i vyšším podílem rozvedeného obyvatelstva. Nejnižší podíly svobodných v České republice nebyly doprovázeny vysokými podíly vdaných a ženatých, vzhledem k dlouhodobé vyšší úrovni rozvodovosti. Velmi nízký podíl rozvedených ve slovenské populaci korespondoval s nejvyšším podílem ženatých a vdaných mezi vybranými státy, přestože podíl svobodných obyvatel na

Slovensku patřil k vyšším. Velmi vysoký podíl ovdovělých žen v Maďarsku byl způsoben nepříznivými mírami úmrtnosti mužů ve středním věku po několik posledních desítek let.

Tab. 3 Relativizovaná věková struktura obyvatel 15-ti letých a starších podle rodinného stavu v roce 2003 (%)

Země	Celkem	Svobodní	Ženatí	Rozvedení	Ovdovělí
	muži				
Česká republika	4164030	31,6	56,3	9,2	2,9
Maďarsko	3981370	34,4	53,7	8,1	3,8
Rakousko	3195725	34,9	55,6	6,8	2,7
Slovensko	2119860	35,3	57,1	5,1	2,6
Švédsko	3613066	44,2	42,8	10,0	2,9
Země	ženy				
Česká republika	4471212	21,8	52,6	11,0	14,6
Maďarsko	4528280	23,3	47,7	10,5	18,5
Rakousko	3483719	27,1	50,3	8,6	14,0
Slovensko	2300024	25,9	53,1	6,6	14,4
Švédsko	3739706	35,1	41,5	12,2	11,2

2.2. Sňatečnost

Úroveň sňatečnosti a její další charakteristiky ovlivňují procesy plodnosti, rozvodovosti a diferencují úroveň úmrtnosti. Státy západní Evropy se již několik desítek let potýkají s poklesem sňatečnosti, snížením společenské hodnoty manželství a růstem kohabitace (soužití nesezdaných). Ve státech východní Evropy po pádu komunistických režimů došlo k poklesu úrovně sňatečnosti, ke kterému významně přispěla změna ekonomických podmínek (obtížnější dosažitelnost bytu, omezení sociálních jistot aj.), a taktéž změna hodnotové orientace mladých lidí.

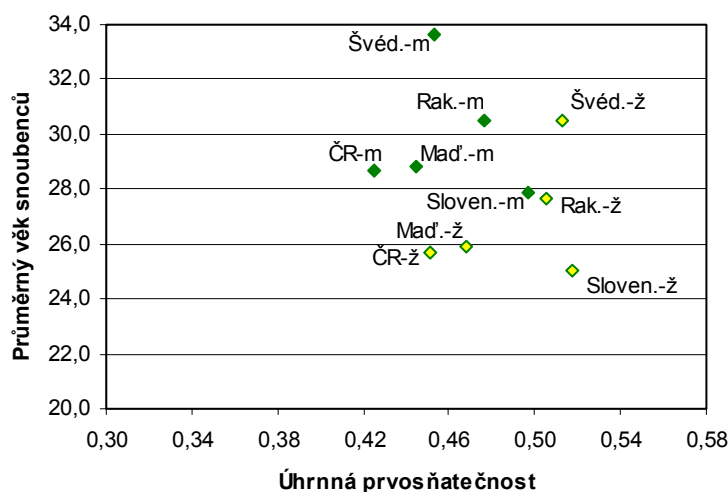
Ze srovnání hrubé míry sňatečnosti vyplynulo, že vybrané státy v roce 2003 dosáhly téměř stejné úrovně sňatečnosti. Pro hlubší analýzu bylo využito redukovaných měr sňatků svobodných podle věku a úhrnné prvosňatečnosti. Sňatky svobodných představovaly 70-90 % všech sňatků ve vybraných státech.

Tab. 4 Charakteristiky sňatečnosti v roce 2003

Země	Hrubá míra sňatečnosti (‰)	Úhrnná prvosňatečnost		Podíl sňatků svobodných (%)	
		Muži	ženy	muži (do 60 let)	ženy (do 50 let)
Česká republika	4,8	0,43	0,45	73,5	74,1
Maďarsko	4,5	0,44	0,47	77,9	78,4
Rakousko	4,6	0,48	0,51	73,3	73,2
Slovensko	4,8	0,50	0,52	86,4	88,7
Švédsko	4,4	0,45	0,51	71,3	75,7

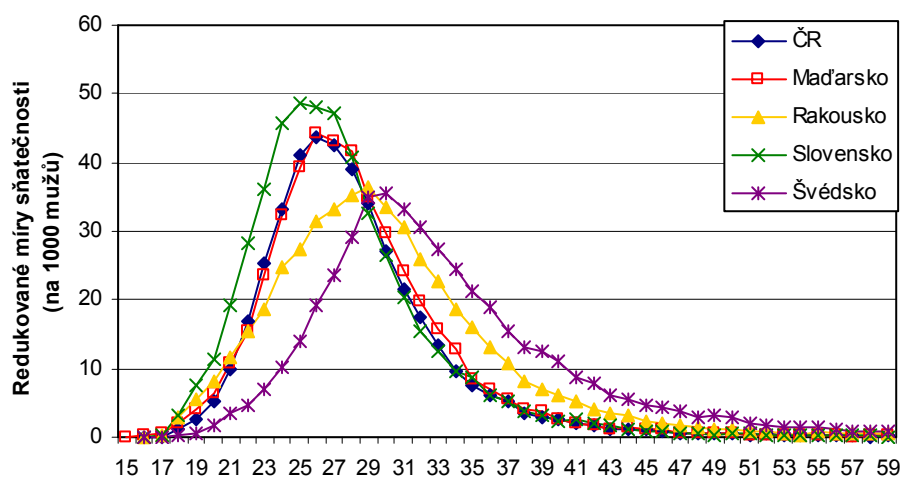
Rozložení států podle úhrnné prvosňatečnosti a průměrného věku při vstupu do prvního manželství pro jednotlivá pohlaví odděleně ukázalo větší difference zemí podle sňatečnosti mužů. U obou pohlaví se vyčlenila Česká republika a Maďarsko s nižší úrovní prvosňatečnosti a nižším průměrným věkem při prvním sňatku. Rakousko, Slovensko a Švédsko si sice byly blízké vyšší intenzitou prvosňatečnosti u obou pohlaví, ale lišily se průměrným věkem při vstupu do manželství: Švédsko nejvyšším (muži 33,6 let, ženy 30,5 let) a Slovensko nejnižším (muži 27,9 let, ženy 25 let).

Graf 1 Rozložení vybraných zemí podle úhrnné prvosňatečnosti a průměrného věku při prvním sňatku v roce 2003

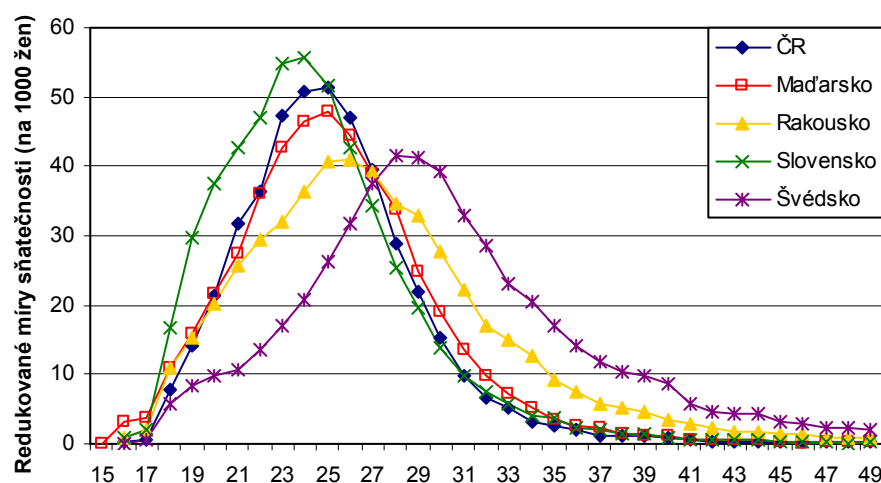
Podrobnější pohled do struktur sňatečnosti svobodných na základě redukováných měr podle věku a pohlaví odhalil u mužů blízkost vybraných postkomunistických zemí. Úroveň sňatečnosti svobodných mužů České republiky a Maďarska se odlišovala pouze mírně vyšší intenzitou prvosňatečnosti maďarských mužů po 26. roce života. Slovensko se odlišovalo vyššími mírami prvosňatečnosti do věku 28 let. V Rakousku a Švédsku byla maximální intenzita sňatečnosti posunuta do vyššího věku (oproti České republice a Maďarsku nejméně o 3 roky). Pro Švédsko byla dále charakteristická vyšší kumulace intenzit prvosňatečnosti ve věku po dosažení maximální úrovně prvosňatečnosti.

Graf 2 Redukované míry sňatečnosti svobodných mužů v roce 2003

Rozložení států podle intenzity prvosňatečnosti žen zůstalo stejné jako u mužů, přestože prvosňatečnost žen se vyznačovala větší variabilitou podle věku. Byly více znatelné rozdíly mezi sňatečností svobodných žen České republiky a Maďarska (české ženy se častěji vdávaly ve věku 21 – 25 let). Rakousko a především Švédsko opět vykazovaly vyšší intenzitu prvosňatečnosti ve věku 28 a více let. Prvosňatečnost slovenských žen se jako u mužů odlišovala vyšší intenzitou sňatečnosti v nižším věku.

Graf 3 Redukované míry sňatečnosti svobodných žen v roce 2003

2.3. Rozvodovost¹

Úroveň rozvodovosti je ovlivňována povahou rozvodového práva jednotlivých zemí, dále se odvíjí od úrovně sňatečnosti a doby uplynulé od sňatku. Základní principy rozvodového práva vybraných zemí se příliš neliší.

Hrubá míra rozvodovosti tím, že je vztažena k počtu obyvatel, reflektuje pouze celkový počet rozvodů bez ohledu úrovně sňatečnosti v dané zemi. Tím se vysvětluje relativně nízká hodnota hrubé míry rozvodovosti ve Švédsku ve srovnání s hodnotou úhrnné rozvodovosti, která byla nejvyšší z vybraných států. Mezi vybranými zeměmi byla zjištěna větší variabilita úhrnné rozvodovosti než průměrné délky trvání manželství. Kromě Slovenska se u všech vybraných zemí pohybovala průměrná délka trvání manželství v rozmezí 11-12 let.

Dalším sledovaným kritériem jsou počty a podíly nezletilých dětí v rozvádějících se manželstvích. Z tohoto hlediska se vybrané země příliš neodlišovaly, pouze Slovensko se vyznačovalo vyšším podílem rozvedených manželství s nezletilými dětmi.

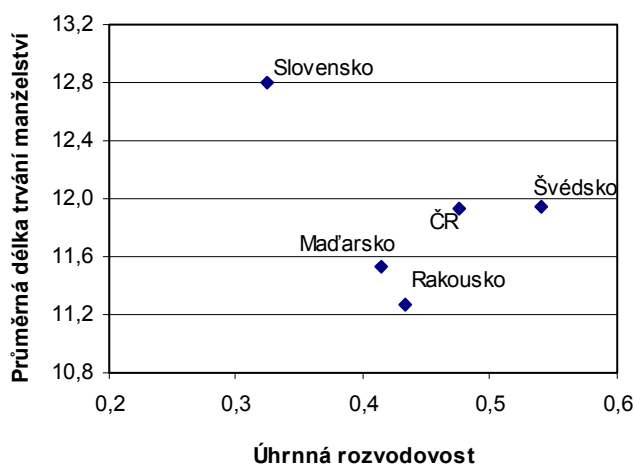
Tab. 5 Charakteristiky rozvodovosti v roce 2003

Země	Hrubá míra rozvodovosti (‰)	Úhrnná rozvodovost	Průměrná délka trvání manželství	Podíl rozvedených manželství s nezletilými dětmi (%)
Česká republika	3,2	0,48	11,9	63,1
Maďarsko	2,5	0,41	11,5	62,1
Rakousko	2,3	0,43	11,3	63,4
Slovensko	2,0	0,32	12,8	69,7
Švédsko	2,4	0,54	11,9	61,7

Kombinace ukazatelů úhrnné rozvodovosti a průměrné délky trvání manželství jasně potvrzuje rozdílnou úroveň rozvodovosti na Slovensku a u zbylých vybraných států. Mezi těmito zeměmi můžeme vymezit další dvě podskupiny: první - Maďarsko a Rakousko - s nižší úrovní rozvodovosti a průměrnou kratší délkou trvání manželství a druhá - Česká republika a Švédsko - s vyšší intenzitou rozvodovosti a delší průměrnou délkou trvání manželství.

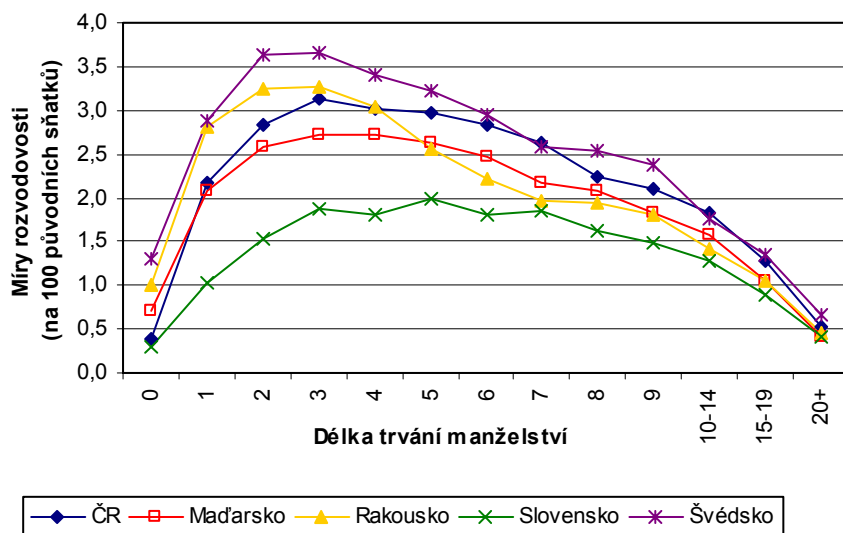
¹ Švédsko data za rok 2002

Graf 4 Rozložení vybraných zemí podle úhrnné rozvodovost a průměrné délky trvání manželství v roce 2003

Rozdílná struktura rozvodovosti na Slovensku se také potvrdila v rozložení měr rozvodovosti podle jednotlivých let trvání manželství. Kromě celkově nižších měr rozvodovosti se Slovensko vyznačovalo nízkou úrovní rozvodovosti manželství mladších tří let a posunutím maximální intenzity rozvodovosti mezi 3. - 7. rokem manželství. Pro ostatní země byl charakteristický rychlý nárůst intenzity rozvodovosti mezi 1. - 3. rokem manželství, následovaný pozvolným poklesem měr. Populace České republiky a Maďarska si byly blízké velmi pozvolným poklesem měr rozvodovosti po třetím roce manželství. Pro Rakousko byl specifický rychlejší pokles měr rozvodovosti po třetím roce manželství. Míry rozvodovosti Švédska překračovaly až na malé výjimky ve všech letech intenzity rozvodovosti ostatních států.

Graf 5 Míry rozvodovosti podle délky trvání manželství v roce 2003*

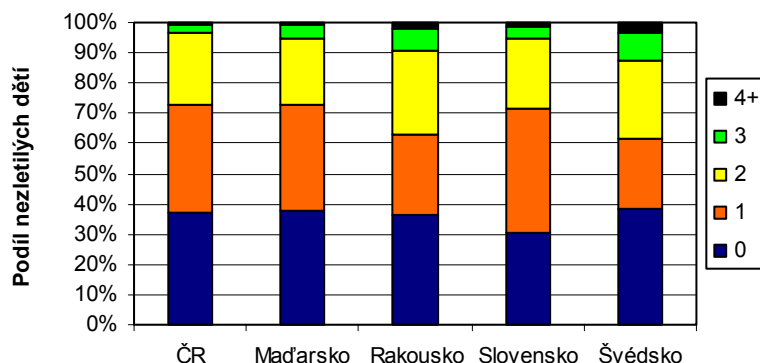

* pro délky trvání manželství 10-14, 15-19, 20+ relativizované hodnoty

Podle struktury rozvodů manželství s nezletilými dětmi můžeme vybrané země rozdělit opět do dvou skupin: Česká republika a Maďarsko, Rakousko a Švédsko. Postavení Slovenska zůstalo výrazně odlišné. Hlavním faktorem pro rozdělení do těchto skupin byl podíl rozvedených manželství s jedním a dvěma dětmi. Pro Slovensko byl určující nejvyšší podíl rozvedených manželství s jedním

nezletilým dítětem (41%) převyšující všechny ostatní podíly a to i v rámci srovnání s ostatními zeměmi. V České republice a v Maďarsku byly téměř vyrovnány podíly rozvodů manželství bez nezletilých dětí a s jedním dítětem. V Rakousku a Švédsku byly téměř vyrovnané podíly rozvodů manželství s jedním a se dvěma dětmi a zároveň byly nižší než podíly rozvodů manželství bez dětí.

Graf 6 Struktura rozvodů podle počtu nezletilých dětí v roce 2003

2.4. Plodnost

Úroveň plodnosti České republiky, Maďarska a Slovenska poklesla v průběhu 90. let minulého století a na začátku 21. století zůstala pod intenzitou plodnosti Švédska i Rakouska. Rakousko se potýkalo s dlouhodobým poklesem plodnosti již od 70. let minulého století. Švédsko tento pokles plodnosti překonalo pomocí populační politiky a úroveň plodnosti se na konci 80. let 20. století vrátila nad hodnotu dvou dětí připadajících na jednu ženu. Přes pokles plodnosti v 90. letech minulého století patřila úhrnná plodnost Švédska v roce 2003 mezi nejvyšší v Evropě.

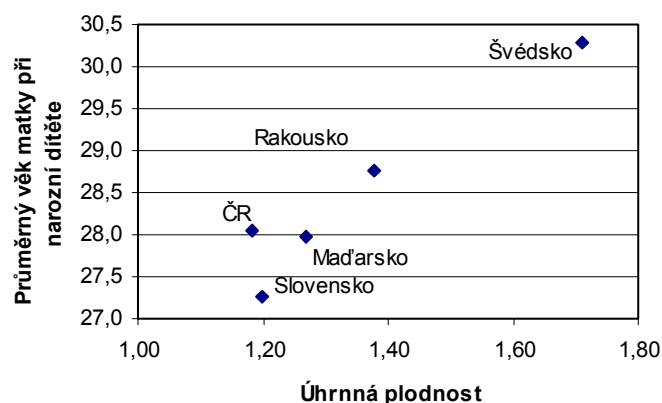
Při srovnání dosažené úhrnné plodnosti vybraných zemí v roce 2003 se za Švédsko zařadilo Rakousko s mírně vyšší intenzitou plodnosti proti zbývajícím státům. U průměrného věku matky při porodu nejsou rozdíly příliš markantní. Nejvyšší průměrný věk byl ve Švédsku a nejnižší opět na Slovensku jako v případě sňatečnosti. Odlišná pozice Švédska a Slovenska vůči zbylým vybraným státům se také potvrdila v rozložení států podle podílu dětí narozených mimo manželství. Ve Švédsku tento ukazatel překročil 50% hranici. Na Slovensku zůstal podíl dětí narozených dětí mimo manželství na nejnižší úrovni mezi vybranými státy. Ve zbývajících sledovaných státech se tento podíl pohybuje kolem hranice 30-ti %.

Tab. 6 Charakteristiky plodnosti v roce 2003

Země	Hrubá míra porodnosti (‰)	Úhrnná plodnost	Průměrný věk matky při porodu	Podíl živě narozených mimo manželství (%)
Česká republika	9,2	1,18	28,1	28,5
Maďarsko	9,3	1,27	28,0	32,3
Rakousko	9,5	1,38	28,8	35,3
Slovensko	9,6	1,20	27,3	23,3
Švédsko	11,1	1,71	30,3	56,0

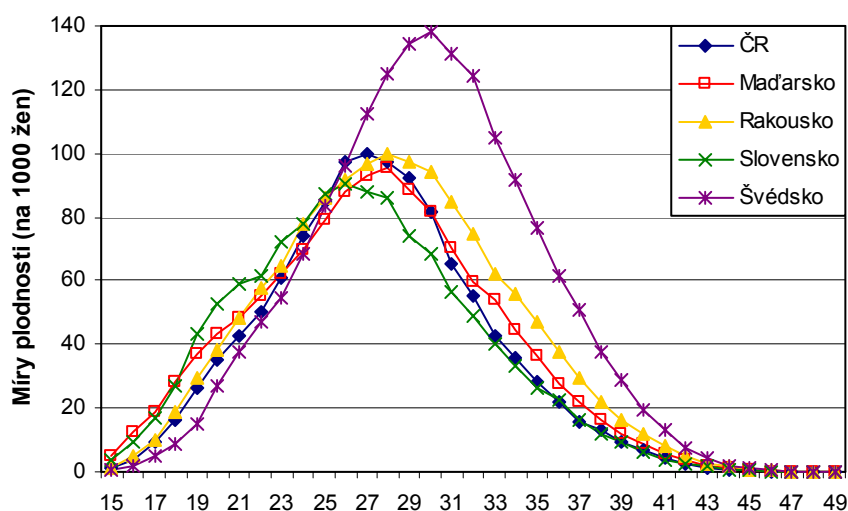
Výsledek kombinace ukazatele úhrnné plodnosti s průměrným věkem matky při porodu potvrdil trvalý rozdíl mezi státy bývalé západní a východní Evropy, přestože ve Švédsku byla zaznamenána podstatně vyšší intenzita plodnosti a vyšší průměrný věk při porodu proti Rakousku. Slovensko se od ostatních zemí odlišovalo především nejnižším průměrným věkem matky při porodu.

Graf 7 Rozložení vybraných zemí podle úhrnné plodnosti a průměrného věku matky při narození dítěte v roce 2003

I na rozložení měr plodnosti podle věku byla patrná vyšší intenzita plodnosti ve Švédsku a celkový posun realizace plodnosti do vyššího věku. Struktura plodnosti u zbývajících zemí nebyla tak výrazně odlišná. Na jedné straně mírně vyšší hodnoty měr plodnosti ve vyšším věku byly zaznamenány v Rakousku. Na druhé straně míry plodnosti ve věku nad 26 let na Slovensku dosáhly nejnižších hodnot ze všech vybraných zemí (naopak ve věku 19-24 let byly na Slovensku nejvyšší intenzity plodnosti).

Graf 8 Míry plodnosti podle věku žen v roce 2003

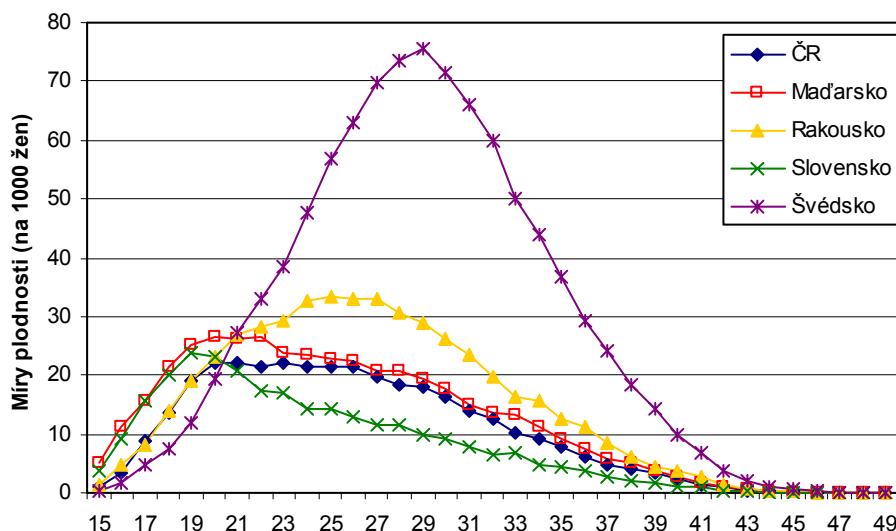
Mezi důležité charakteristiky ovlivňující plodnost patří rodinný stav matek, neboť značná část plodnosti je realizovaná v manželství. Vývoj plodnosti také závisí na úrovni sňatečnosti. Pokles úrovně plodnosti v zemích bývalého východního bloku byl způsobem především poklesem plodnosti vdaných žen, přičemž počet a podíl dětí narozených mimo manželství stoupal (země západní Evropy procházely obdobím růstu mimomanželské plodnosti již od poloviny 70. let minulého století).

Švédsko je státem, ve kterém byla faktická manželství a řádně uzavřené manželské svazky postaveny na roveň. Odpovídá tomu i struktura plodnosti nevdaných žen podle věku, kdy tvar křivky je podobný rozložení plodnosti všech žen. V Rakousku byla situace obdobná, ale na výrazně nižší úrovni než ve Švédsku. Pro Českou republiku a Maďarsko byla charakteristická maximální intenzita plodnosti nevdaných v poměrně nízkém věku (ČR: 20-23 let, Maďarsko: 20-22 let), na rozdíl od

maximální plodnosti vdaných (ČR: 27 let, Maďarsko: 28 let). Na Slovensku, po kulminaci plodnosti nevdaných žen v 19. roce života, intenzita měř ve vyšším věku značně poklesla.

Struktura plodnosti podle věku vdaných žen všech států kromě Švédska odpovídala struktuře celkové plodnosti. Maximální intenzita plodnosti vdaných žen Švédska byla nižší a posunutá do vyššího věku než u ostatních vybraných států (viz graf 10 v grafické příloze).

Graf 9 Míry plodnosti nevdaných žen podle věku v roce 2003

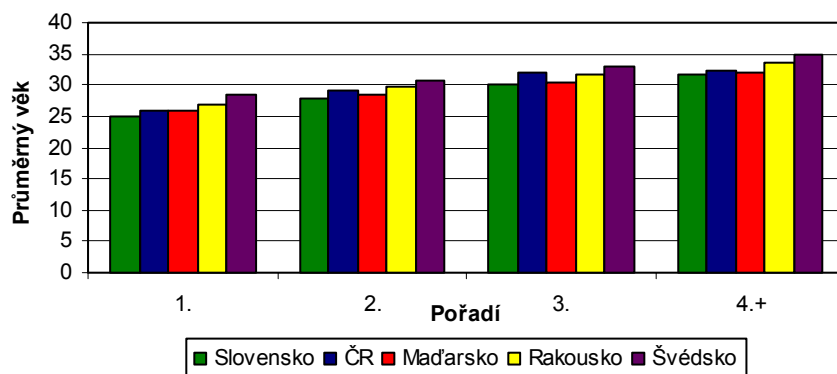
Nejvyšší úroveň plodnosti Švédska se odrazila také ve vyšších hodnotách úhrnné plodnosti podle pořadí narozených až do úrovně třetího pořadí. Obdobně totéž platilo pro Rakousko v prvním a druhém pořadí narozených. Relativně blízké struktury plodnosti České republiky a Maďarska se odlišovaly především intenzitou plodnosti ve třetím a vyšším pořadí. Nízká úroveň třetího pořadí úhrnné plodnosti a velmi nízká úroveň čtvrtého a vyššího pořadí v České republice ukazovala na preferenci dvoudětného modelu rodiny. Nižší úroveň úhrnné plodnosti prvního a druhého pořadí na Slovensku byly kompenzovány vyšší plodností ve čtvrtém a vyšším pořadí narozených.

Tab. 7 Úhrnná plodnost podle pořadí narozených v roce 2003

Země	Úhrnná plodnost podle pořadí			
	1	2	3	4+
Česká republika	0,57	0,43	0,13	0,05
Maďarsko	0,57	0,41	0,18	0,11
Rakousko	0,66	0,48	0,17	0,07
Slovensko	0,53	0,38	0,15	0,14
Švédsko	0,78	0,61	0,22	0,10

Obdobné hodnoty úhrnné plodnosti v prvním a druhém pořadí zaznamenané v České republice a Maďarsku diferencoval průměrný věk matky při porodu daného pořadí. V České republice byl vyšší věkový odstup mezi prvním a druhým dítětem než v Maďarsku. Poměrně delší časový interval mezi narozením prvního a druhého dítěte bylo také možné sledovat na Slovensku. Nejnižší odstup mezi porozením prvního a druhého dítě se ukázal ve Švédsku. Časová souslednost mezi druhým a třetím dítětem nebyla mezi vybranými státy příliš diferencovaná až na Českou republiku, u které byl opět delší časový úsek mezi porozením dětí daných pořadí (3 roky).

Graf 10 Průměrný věk matky při narození dítěte podle pořadí narozených v roce 2003

2.5. Úmrtnost²

V 70. letech minulého století došlo k rozdělení Evropy na „východ-západ“ i v oblasti úmrtnosti. Hodnota naděje dožití při narození v zemích socialistického bloku stagnovala nebo se i zhoršovala, kdežto v západních zemích docházelo k jejímu stálému zlepšování vlivem vyvinutější lékařské péče a zdravějšímu způsobu života. V 90. letech minulého století byl tento proces nastartován i v bývalých komunistických zemích střední Evropy.

Také na mírách standardizované hrubé míry úmrtnosti je vidět přetrvávající odstup zemí bývalého východního bloku. Nejvyšší úroveň úmrtnosti byla zjištěna v Maďarsku a nejnižší ve Švédsku (rozdíl nadějí dožití mezi těmito státy dosáhl 9 let u mužů a 5,5 roku u žen). Stagnace nebo zhoršení úmrtnostních podmínek v socialistických zemích postihovaly více mužskou populaci, a proto v roce 2003 přetrvávala vyšší variabilita naděje dožití mužů než žen mezi vybranými státy. Největší rozdíly v naději dožití mužů a žen přetrvávaly v Maďarsku a Slovensku. Nejvyrovnanější úmrtnostní podmínky pro muže a ženy se nacházely ve Švédsku.

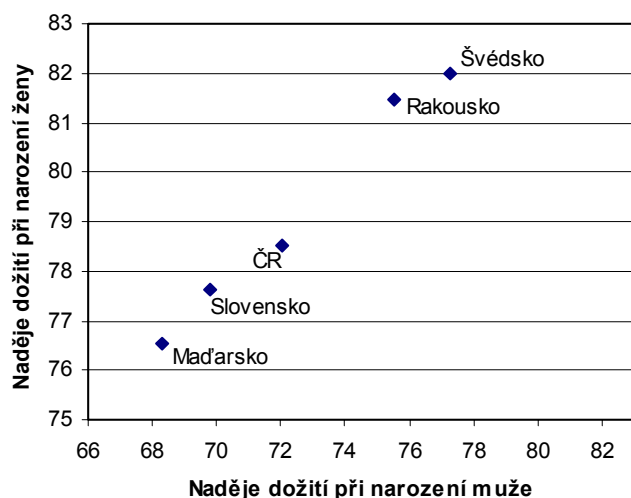
Tab. 8 Charakteristiky úmrtnosti v roce 2003

Země	Hrubá míra úmrtnosti (‰)	Standardizovaná hrubá míra úmrtnosti (‰)	Naděje dožití při narození		Rozdíl naděje dožití žen a mužů
			muži	ženy	
Česká republika	10,9	9,3	72,0	78,5	6,5
Maďarsko	13,4	11,0	68,3	76,5	8,2
Rakousko	9,5	6,8	75,5	81,5	6,0
Slovensko	9,7	10,2	69,8	77,6	7,9
Švédsko	10,4	6,0	77,3	82,0	4,7

Při kombinaci ukazatelů naděje dožití při narození u obou pohlaví se ještě umocnil odstup bývalých komunistických zemí od Rakouska a Švédska. Nejblíže úmrtnostním strukturám Rakouska a Švédska byla Česká republika, které jako jediné z vybraných států bývalého komunistického bloku vzrostla naděje dožití při narození mužů nad 70 let a rozdíl naděje dožití při narození mezi muži a ženami byl téměř na úrovni rozdílu nadějí dožití v Rakousku.

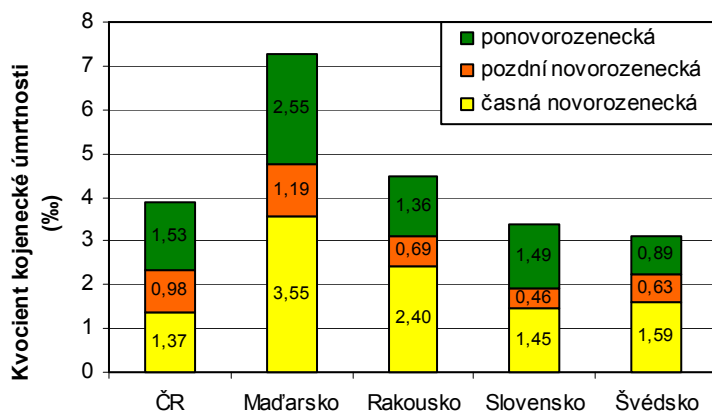
² čerpáno z úmrtnostních tabulek Rakouska z období 2000-2002, Švédska z období 1999-2002

Graf 11 Rozložení vybraných zemí podle naděje dožití při narození v roce 2003 (Rakousko a Švédsko poslední dostupná data)

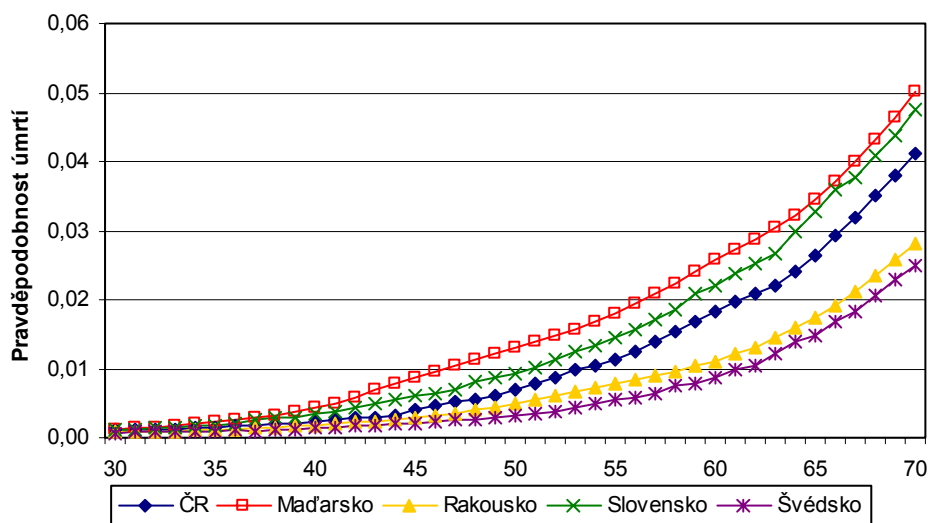
Vliv kojenecké úmrtnosti na růst naděje dožití při narození ve vyspělých státech se stal za posledních 40 let marginální. V roce 2003 byla úroveň kojenecké úmrtnosti mezi vybranými státy kromě Maďarska vyrovnaná. Kvocient kojenecké úmrtnosti Maďarska dosahoval zhruba dvojnásobné výše (7,3 ‰) oproti Švédsku. Vyšší úroveň kojenecké úmrtnosti Maďarska a Rakouska byla dána především vyšší intenzitou časné novorozenecké úmrtnosti.

Graf 12 Ukazatele kojenecké úmrtnosti v roce 2003

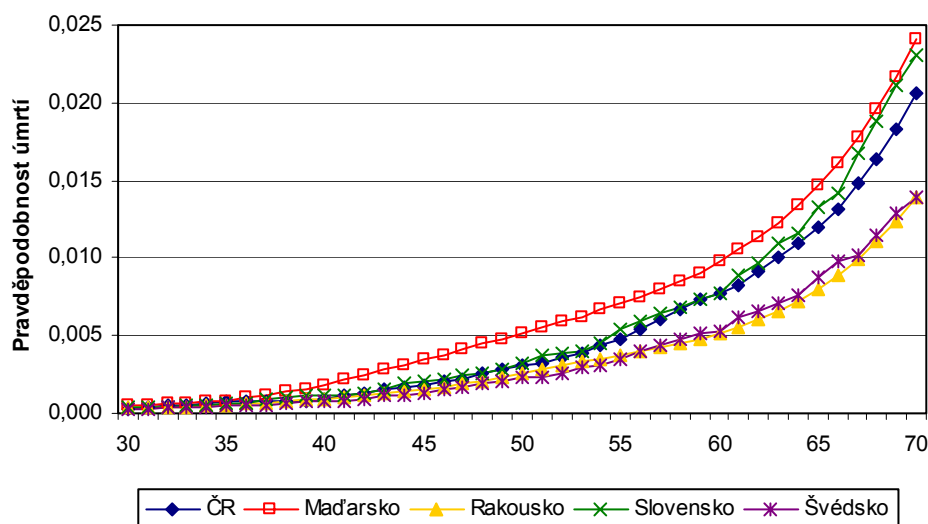
Hlavní difference v úmrtnosti ve vyspělých zemích se odvíjely od intenzity úmrtnosti ve středním věku. Z pravděpodobností úmrtí podle věku a pohlaví bylo možné vymezit věk, kdy se rozcházejí úmrtnostní podmínky vybraných států. U maďarských mužů byly zřetelně vyšší pravděpodobnosti úmrtí mezi 40. – 65. rokem života oproti zbylým státům. Po 65. roce života mužů na Slovensku se pravděpodobnosti úmrtí zvýšily až k úrovni pravděpodobností úmrtí v Maďarsku. Pravděpodobnosti úmrtí českých mužů byly nižší než na Slovensku a Maďarsku, ale pouze do věku 44 let se udržely na tak nízkých úrovních jako v Rakousku a Švédsku. Vyšší pravděpodobnosti úmrtí mužů v Rakousku než ve Švédsku se projeví až po 48. roce života.

**Graf 13 Pravděpodobnosti úmrtí mužů ve věku 30 – 70 let v roce 2003
(Rakousko a Švédsko poslední dostupná data)²**

Vzhledem k nižší variabilitě celkové úrovně úmrtnosti žen ani ve strukturách pravděpodobností úmrtí žen podle věku nebylo tolik odlišností. Maďarsko se opět vyznačovalo nejvyššími pravděpodobnostmi úmrtí od věku 35-ti let. Pravděpodobnosti úmrtí slovenských žen byly až do věku 60-ti let vyrovnané s Českou republikou. Po 67. roce života pravděpodobnosti úmrtí slovenských žen obdobně jako u mužů vzrostly až na úroveň maďarských žen. Vyšší pravděpodobnosti úmrtí rakouských žen ve srovnání se švédskými ženami se objevily až ve věku vyšším 73 let (viz graf 14 v grafické příloze).

**Graf 14 Pravděpodobnosti úmrtí žen ve věku 30 – 70 let v roce 2003
(Rakousko a Švédsko poslední dostupná data)²**

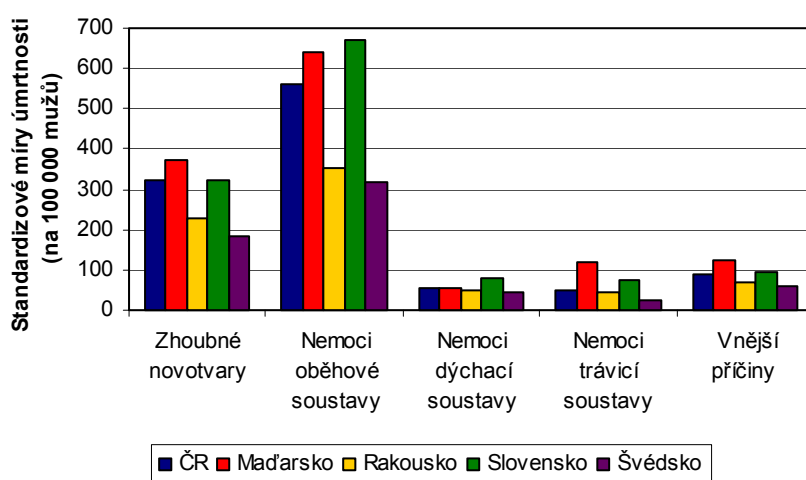

² čerpáno z úmrtnostních tabulek Rakouska z období 2000-2002, Švédska z období 1999-2002

Hlavními příčinami úmrtí ve vybraných státech a zároveň i pro obě pohlaví byly nemoci oběhové soustavy a zhoubné novotvary (muži 68 – 77 %, ženy 68 – 82 %). Další význačnou příčinou úmrtnosti u mužů se staly vnější příčiny úmrtnosti. U žen nebyla struktura úmrtnosti podle dalších příčin úmrtí tak jednoznačná. Rozdělení zemí na „východ-západ“ se projevilo v úmrtnosti mužů, u žen se objevilo pouze v případech úmrtnosti na nemoci oběhové soustavy a zhoubné novotvary.

Největší rezervy ve snižování úmrtnosti mužů České republiky, Maďarska a Slovenska se nacházely především u nemocí oběhové soustavy a v menší míře i u zhoubných novotvarů (na Slovensku je úmrtnost na nemoci oběhové soustavy více než dvojnásobná proti Švédsku). Ve všech státech, kromě Maďarska, se snížila intenzita úmrtnosti mužů na nemoci trávicí soustavy pod úroveň úmrtnosti na nemoci dýchací soustavy. V Maďarsku zůstala úroveň úmrtnosti mužů na nemoci trávicí soustavy dvojnásobná ve srovnání s intenzitou úmrtnosti na nemoci dýchací soustavy.

Graf 15 Standardizované míry úmrtnosti mužů, poslední dostupná data (2001 – 2002)

Úroveň úmrtnosti žen poklesla na tak nízkou hladinu, že rozdíly mezi vybranými státy vyjma úmrtnosti na nemoci oběhové soustavy, byly poměrně nízké. Vyšší úmrtnost na nemoci trávicí soustavy se u Maďarska ukázala také u žen. Intenzita úmrtnosti žen na vnější příčiny žen ve vybraných státech byla zhruba na stejné úrovni jako intenzita úmrtnosti na nemoci dýchací a trávicí soustavy.

Graf 16 Standardizované míry úmrtnosti žen, poslední dostupná data (2001 – 2002)

